

RESNICA O SMRTI FILIPA TERČELJA IN FRANCA KRAŠNE (3)

Marija Pegan mi v svojem članku v *Družini* (Družina št. 5, str. 14) namenja težke besede.

Da bo bralcem jasno, moram povedati, da zelo občudujem življenje in delo Filipa Terčelja in Franca Krašne, prav tako zavzemanje obeh

duhovnikov za preganjane ljudi iz soriške in davške župnije. Trdno sem prepričana, da sta duhovnika po prazniku sv. treh kraljev leta 1946 umrla mučeniške smrti in da si zaslužita čast oltarja. Za to si prizadevam in se bom še trudila.

S Peganovo sva različnega mnenja, kdaj in kje so komunistični morilci zajeli duhovnika. Trdno sem prepričana, da drži, kar je 24. julija 1946 takratni generalni vikar ljubljanske škofije Anton Vovk napisal ministru za notranje zadeve slovenske vlade, ko je zahteval pojasnilo o izginotju duhovnikov. Zapisal je, *da sta se 7. januarja duhovnika odpravila v Ljubljano in bila na poti proti Železnikom prijeta ...* Torej ne šestega januarja, kot trdi Peganova, ki verjame pripovedi Franca Peternelja iz Davče, čigar pričevanje je bilo prvič predstavljeno v javnosti šele leta 2004. Če bi

pripoved g. Peternelja držala, v Sorici na praznik sv. treh kraljev, ki je bil hkrati na nedeljo, sploh ne bi bilo normalne župnijske maše. Številni pričevalci (tako v Sorici kot tudi v Davči) pa so ves povojni čas trdili in še vedno trdijo, da sta duhovnika prišla v Davčo že zvečer pred praznikom sv. treh kraljev, prespala pri Jemcu, zjutraj pa sta imela v Davči mašo. Po maši pa se jima je zelo mudilo v Sorico, kjer je bila maša ob 10.30.

Tudi goriški časopis *Slovenski Primorec* je 29. 8. 1946 zapisal, da sta šla duhovnika 7. januarja iz obmejne fare Sorica po cesti v dolino... Nato omenjeni časopis opisuje, kako so potekali dogodki do umora.

Nikakor nočem Francu Peternelju nič slabega, prav tako ni moj cilj, da ga »pohodim«, kot trdi Peganova. V svojem članku v Družini (št. 3, str. 14), na katerega odgovarja Peganova, Francu Peternelju dajem priznanje, ker je obudil spomin na umorjena duhovnika. Vsekakor pa drži, da imam glede na številna pričevanja in dokumente drugačno mnenje o aretaciji obeh duhovnikov, kot je predstavljeno skozi pripovedovanje Franca Peternelja in publikacije Marije Pegan.

Alista bila duhovnika ugrabljena, mučena in umorjena dan prej ali pozneje, je na videz za njihovo mučeništvo malenkost. Težava je v tem, ker večina starejših ljudi z davške in soriške strani, ki so dogodke poznali, trdi, da je najnovejša zgodba iz leta 2004 vsaj v prvem delu neresnična. Še živeči pričevalci z izjemo g. Peternelja glede dneva in kraja ugrabitve duhovnikov izjavljajo enako, kot je razvidno iz zapisa iz leta 1946. Žalosti jih dejstvo, da vidijo najnovejšo pripoved kot poskus vnašanja nemira, sporov in zavlačevanja postopka, da bi duhovnika dosegla čast oltarja. Duhovnika si zaslužita resnico, samo resnico in ne všečnih zgodb, saj sta za Resnico žrtvovala življenje. Menim, da se moramo iz zgodovine tudi kaj naučiti, vendar na podlagi dokumentov in več pričevalcev, ki se v bistvenih zadevah strinjajo oziroma trdijo enako.

Dejstvo je, da sva z Marijo Pegan prišli do različnih ugotovitev. Spoštujem njene ugotovitve, menim pa, da imam tudi jaz pravico do raziskovanja in do svojih ugotovitev. Sama sem skušala za podkrepitev svojih ugotovitev podati nekaj argumentov in pričakujem, da to stori tudi gospa Peganova. Očitanje zlobnih namenov nasprotni strani žal ni dober argument.

Gospa Marija Pegan se po mili volji lahko navdušuje nad pripovedjo g. Peternelja. Vendar s tem istočasno zanika verodostojnost g. Vovka (24. 7. 1946) in časopisno poročilo iz poletja 1946 ter mnogih pričevalcev. Nekaj pričevalcev živi še danes. Kako pa bo to uskladila z zgodovinsko stroko in svojo vestjo, pa je njena stvar. Ključno vprašanje je: kateri so argumenti, na osnovi katerih bomo vsi prepričani, da so trditve g. Peternelja verodostojne in se večina drugih pričevalcev moti? Ali so potem imeli napačne informacije tudi pisci dokumentov, ki so nastali takoj po umoru?

MARIJA GASSER, ŽELEZNIKI